

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ

ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਰਾਇਣ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਮੈਸਰਜ਼ ਸੀਤਾ ਰਾਮ-ਗੁਰਦਾਸ ਮੱਲ, - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ

ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1955 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 11

ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ (1878 ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ) - ਧਾਰਾ 182, 188 ਅਤੇ 191- ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ- ਚਾਹੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ- ਕਿਸੇ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਤੱਵ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ—ਨਿਆਂਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ"—ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਅਰਥ- ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ- ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਰਾਮਦਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦਾ "ਨਿਰਣਾਇਕ" ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ 188 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 191 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਨਿਰਣਾਇਕ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਯਾਤਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ। ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਜੇਕਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਰੋਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

ਮਕਬੂਲ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (1), ਵਿਲੱਖਣ. ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ(2), ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੱਤਿਆਵਾਦੀ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (3), ਪੇਨਮਾ ਬਨਾਮ ਅਰੁਮੇਗਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਭਾਰਤ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (5), ਗਣੇਸ਼ ਮਹਾਦੇਵ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (6), ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੀ. ਸੂਰਜਮੂਲ (7) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ 24 ਦਸੰਬਰ, 1951 ਅਤੇ 4 ਅਗਸਤ, 1952 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਬਿੱਲ ਨੰਬਰ 155 ਅਤੇ 216 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 2,036-0-3 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2,126-12-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਭਗੀਰਥ ਦਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ।

ਹਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ।

ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਰਾਇਣ, ਜੇ.- ਸੀਤਾ ਰਾਮ-ਗੁਰਦਾਸ ਮੱਲ ਨਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 14 ਫਰਵਰੀ, 1951 ਨੂੰ ਬਬੂਲ ਗਮ ਦੇ 25 ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ 20 ਫਰਵਰੀ, 1951 ਨੂੰ ਹੋਰ

25 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ। ਕਸਟਮ ਟੈਰਿਫ ਰੂਲਜ਼, 1951 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਵਸਤੂ 45 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸੀਡਬਲਯੂਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ "ਅਨਸਿਫਟ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ" ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ "ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਾਫ਼" ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਡ ਵੈਲੋਰਮ ਡਿਊਟੀ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ। ਕਸਟਮ ਟੈਰਿਫ ਰੂਲਜ਼, 1951 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਵਸਤੂ 45 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸੀਡਬਲਯੂਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ "ਅਨਸਿਫਟ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ" ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ "ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਾਫ਼" ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਡ ਵੈਲੋਰਮ ਡਿਊਟੀ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੈ। ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ 'ਸਿਫ਼ਡ ਐਂਡ ਕਲੀਨਡ' ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ 8,245-9-0 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 8,492-10-0 ਰੁਪਏ ਦਰਾਮਦ ਡਿਊਟੀ ਵਸੂਲੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ, ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ 2,332-14-3 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2,968-7-0 ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਮਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕਲੈਕਟਰ (ਕਸਟਮ) ਨੇ 26 ਦਸੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਰਮ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਤਹਿਤ ਕਲੈਕਟਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ 4 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਫਰਮ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 191 ਤਹਿਤ ਸੇਧ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 11 ਅਤੇ 1955 ਦਾ 17) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਆਮ ਹਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਲੋੜੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਵਿਹਾਰਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਆਂਵਿਹਾਰਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕਲੈਕਟਰ (ਕਸਟਮ) ਨੇ ਦੋ ਖੇਪਾਂ ਤੋਂ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਸਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਨੂੰ "ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਛਾਂਟਿਆ" ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੈਰ-

ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:-

(1) ਕੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 182, 188 ਅਤੇ 191 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(2) ਕੀ ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ ਲਾਉਣ ਯੋਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਬਿੰਦੂ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ। *ਮਕਬੂਲ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (1)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ, ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਦਰ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੋਹਰੇ ਖਤਰੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਨਾ 330 'ਤੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ।

"ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਦਰਾਂ, ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਆਯਾਤਕ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ *ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੀ. ਸੂਰਜਮੂਲ (1)* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਮਕਬੂਲ ਹੁਸੈਨ* ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਯਾਤਕ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਦਾ

ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ. ਜੇਕਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਰੋਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਆਮ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ [ਦੇਖੋ *ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ (1) ਅਤੇ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੱਤਿਆਵਾਦੀ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2)*]. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਡਿਊਟੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਰਾਂ ਆਦਿ ਦਾ "ਨਿਰਣਾ" ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਜੱਜ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ (ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)। *ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ* (1), ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਪੰਨਾ 196 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ-

“ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ‘ਨਿਰਣੇ’ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।”

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਆਯਾਤਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੇਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਧਾਰਾ 182 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹੋਣ। ਵਾਰਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਇੱਕ "ਅਪੀਲ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੇਨੇਮਾ ਬਨਾਮ ਅਰੂਮੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਡੇਵੀ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੱਸੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਜੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ (ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। v. ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1), ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ (2) ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਸੂਰਜਮੁੱਲ (3) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਸਟਮ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੁਢਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫਰਮ ਨੂੰ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਮੇਂ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ "ਛਿੱਲ ਕੇ ਸਾਫ਼" ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਜਾਂਚ ਰੁਕਵਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਵਪਾਰੀ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਸਹੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। 26 ਦਸੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ, ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਕਸਟਮਜ਼) ਨੇ ਆਯਾਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਛਾਂਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਤਹਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਕੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਬਬੂਲ ਦੇ ਗੱਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛਾਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨ ਦੂਤਘਰ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ।

ਕਲੈਕਟਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 4 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਦਾ ਹੁਕਮ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।”

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਫਰਮ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 191 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਬਬੂਲ ਦੇ ਗੱਮ ਨੂੰ "ਛੱਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਫ਼" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੰਨਾ ਭਰੋਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਰਾਇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਵਸਤੂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫਿਰ ਵੀ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਚਤੁਰਾਈ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਕਸਟਮਜ਼) ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ

ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਰਾਮਦ ਮਾਲ ਤੋਂ ਲਏ ਨਮੂਨੇ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਏ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ "ਫਿੱਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਫ਼" ਬਬੂਲ ਦੇ ਗੱਮ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਅਫਗਾਨ ਦੂਤਾਵਾਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਇੰਨੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਡਿਊਟੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਝੁਕਾਅ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਯਾਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਆਂਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਅਤੇ 188 ਤਹਿਤ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਕਸਟਮਜ਼), ਮਿਤੀ 26 ਦਸੰਬਰ, 1951, ਕੁਲੈਕਟਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 4 ਅਗਸਤ, 1952, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 191 ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953, ਐਸ.ਸੀ. 325

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਐਸ.ਸੀ. 188

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956, ਐਸ.ਸੀ. 153

(4) (1905) ਏ. 383-390

- (5) 1952 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 179
 (6) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1918) 43 ਬੋਮ. 221
 (7) 56 ਸੀ.ਐਨ 452
 (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953, ਐਸ.ਸੀ. 325
 (1) 56 ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. 452
 (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953, ਐਸ.ਸੀ. 325
 (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਐਸ.ਸੀ. 188
 (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956, ਐਸ.ਸੀ. 153
 (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਐਸ.ਸੀ. 188
 (2) (1905) ਪੰਨਾ 390 ਤੇ 383
 (1) 1952 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 179
 (2) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1918) 43. 221
 (3) 56 ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. 452

Atul Sharma

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।